

Oluesta ja merenkäynnistä (lyhyesti)

Helsingin paikallisjaoston kuukausikokoontuminen, One Pint Pub

6.2.2018

Jukka Kuva

Väite, että olut olisi yleisesti ollut puhtaampaa ja turvallisempaa kuin vesi, on osin myytti. Puhtaita luonnonvesiä ja hyviä kaivoja oli kuitenkin jo keskiajalla. Joiltain osin tämä kuitenkin pitää hyvinkin paikkansa, ja yksi tärkeimpiä tällaisia paikkoja on laivat. Jo kauan mieto olut on kuulunut merimiesten päivittäisannokseen, saihan siitä nesteytyksen lisäksi vitamiineja ja kaloreita. Sillä pystyi myös pehmittämään kuivuneen leivän. 1677 brittiläisen merimiehen päivittäisannokseen kuului ruoan lisäksi gallona (~4.5 litraa) olutta. Kannattaa kuitenkin muistaa, että alkoholia tuossa "small beerissä" oli melko vähän, usein alle prosentti. 1700-luvun merenkävijät ylistivät olutta terveysjuomana, joka pitää keripukin loitolla. Venäläiset merimiehet keksivät tuohon aikaan tavan tehdä lisää olutta kesken merimatkan, liottamalla mallasleipää kuumassa vedessä. Tämä nykyäänkin tunnettu olut oli nimeltään kvassi. 1753 julkaistussa "A Treatise on Scurvy" teoksessa todettiin keripukin välttävän oluella tai tuoreilla hedelmillä, joista ensimmäinen oli eittämättä halvempi lääke. Vasta paljon myöhemmin sitruunamehu lisättiin merimiesten päiväannokseen keripukin varalle. Monelle tuttu kutsumanimi "limey" tarkoittaa muuten brittimerimiestä ja tulee heidän tavastaan imeskellä limettä. Joillain alueilla olut korvattiin viinillä, rommilla tai "grog"illa, mutta näiden määrät oli aina laskettu olutgallona-vastaavuuden kautta. Joskus annettiin myös sekä olutta että rommia. Ehkä olut ja shotti yhdistelmä on lähtenyt tästä. Alkuvuosina USAn laivastossa palvelevat saivat tuoda omat oluensa, kunnes 1914 kieltoain esiasteena toiminut General Order 99 kielsi kaiken alkoholin mereltä.

Merenkulku toi oluen nopeasti myös uuteen maailmaan. Alle 10 vuotta ensimmäisen kiitospäivän jälkeen Bostoniin perustettiin ensimmäinen olutmonopoli. 1632 hollantilainen West India Company avasi panimon Brouwers Streetille New Amsterdamiin, eli nykyiselle Manhattanille. Tätä pidetään yleisesti USAn ensimmäisenä julkisena panimona.

1700-luvulla New Englandista liikkeelle lähtenyt laiva, jossa oli 40 ihmistä kyydissä, tarvitsi matkalleen noin 25 tuhatta litraa olutta ja siideriä. Pysähdysten aikana lisää olutta pantiin mm. kuusesta. Kuusioluen käytöstä merenkulussa keripukin varalle on merkkejä jo 1500-luvulta.

Yhteys merenkulkuun on säilynyt tähän päivään asti oluiden nimissä ja etiketeissä. Anchor on se tunnetuin, mutta mm. Ballast Pointin tuotteita on joku täällä nauttinutkin.

Lähteet:

<https://blog.library.si.edu/blog/2017/08/02/beer-board-age-sail/#.Wnm3yzXeLeK>

<http://sailingmagazine.net/article-515-sailing-history-is-soaked-in-booze-for-good.-healthy-reasons.html>